

"אמר ר' הונא: משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו.

מאי טעמא? חיישין שמא עיניו נתן בה!"

הסבר דברי ר' הונא: שומר שרוצה לשלם על הפקדון, חייב השומר בשבועה שהפקדון אינו אצלו כיוון שחוששים שמא הוא חמד בפקדון וברצונו לשלם עליו כדי לזכות בו.

מהלך הגמרא: הגמרא מנסה לסתור את דברי ר' הונא מתוך משנה (שבועות מג.)!

מושגים:

- סלע = 2 שקלים = 4 דינרים.
- מודה במקצת הטענה - אדם שחייבו אותו והוא מודה בחלק מהחוב - חייב הוא בשבועה מהתורה שאינו חייב יותר שכן אין אדם מעיז פניו כנגד בעל חובו אלא שחוששים שחייב הכול וכרגע אין לו את הסכום הדרוש. בכדי לעודדו להודות בכול - מחייבים אותו בשבועה.

טענת מלווה	טענת לווה	הדין
ההלוואה = סלע. המשכון = שקל כלומר: אתה חייב לי שקל.	ההלוואה = סלע. המשכון = סלע. כלומר: אני לא חייב לך כלום.	הלווה פטור משבועה כי אינו מודה במקצת הטענה.
הלוואה = סלע. המשכון = שקל כלומר: אתה חייב לי שקל.	הלוואה = סלע. המשכון = 3 דינרים. כלומר: אני חייב לך דינר = חצי שקל.	הלווה חייב בשבועה כיוון שמודה במקצת הטענה.
ההלוואה = סלע. המשכון = סלע כלומר: אני לא חייב לך כלום.	ההלוואה = סלע. המשכון = 2 סלעים. כלומר: אתה חייב לי סלע.	המלווה פטור משבועה כיון שאינו מודה במקצת הטענה.
ההלוואה = סלע. המשכון = 5 דינרים. כלומר: אני חייב לך דינר	ההלוואה = סלע. המשכון = 2 סלעים. כלומר: אתה חייב לי סלע.	המלווה חייב בשבועה כיוון שמודה במקצת הטענה.

מסיימת המשנה: (ציטוט) "מי נשבע? מי שהפקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון"

כלומר: משביעים תמיד את האדם שהמשכון אצלו = המלווה כי אם נשביע את הלווה יש חשש שהמלווה יוציא מתחת ידו את המשכון ויוכיח ששבועתו של הלווה הייתה שקר ובכך נפסל לעדות ושבועה!!!

שאלת הגמרא: "אהייא?" כלומר: על איזה חלק מ-4 הקטעים אמרה המשנה שהמלווה נשבע?

בירור: "אילימא אסיפא ותיפוק ליה דשבועה גבי מלווה הוא!" =

אם מדובר על המקרה ה-4, ברור שהמלווה נשבע הרי הוא המודה!

"אלא אמר שמואל: ארישא. מאי ארישא? אסיפא דרישא"

מדובר במקרה ה-2 בו הלווה מודה במקצת ובכל זאת מעבירים את השבועה למלווה,

שהמלווה יישבע שהמשכון היה שווה שקל בלבד ויטול את השקל שהוא תובע.

מעבירים את השבועה שכן אם יישבע הלווה שהמשכון היה שווה 3 דינרים, חוששים

שלא יוציא המלווה את המשכון תחת ידו ויוכיח ששווה שקל ויפסול בכך את הלווה!!

קושיא על ר' הונא: אם איתא לדרב הונא, כיוון דמשתבע מלווה שאינה ברשותו היכי מצי מפיק לה?

כלומר: אם ר' הונא צודק שכל מי ששמר על חפץ חברו חייב להישבע שאינה ברשותו- גם כאן המלווה צריך להישבע שהמשכון אינו ברשותו, וא"כ אין חשש שיוציא את המשכון ויפסול את הלווה.

מסקנה: השומר אינו חייב להישבע שהפקדון אינו ברשותו!!!

בניגוד לדברי ר' הונא!!!

תשובה א': "אמר רבא: שיש עדים שנשרפה"

= במקרה כזה המלווה אינו נשבע שאינו ברשותו וממילא יכול להוציא את המשכון!

דחיית הגמרא: "אי הכי מהיכא מייתי לה?" = אם הוא נשרף מה החשש שהמלווה יוציא את המשכון

ואם כן מה הסיבה להעביר את השבועה למלווה!

תשובה ב': "אלא אמר ר' יוסף: שיש עדים שנגנבה"

= במקרה זה המלווה אינו נשבע שאינו ברשותו וממילא יוכל להוציא את המשכון!

דחיית הגמרא: "סוף סוף מהיכא מייתי לה?" = המלווה אינו יודע מי הגנב ואם כן אין חשש שהמלווה יוציא

את המשכון וא"כ מה הסיבה להעביר את השבועה למלווה!

תרוץ: "דטרח ומייתי לה!" = המלווה יטרח ויברר עד שימצא את הגנב ויחזיר לו את המשכון!

קושיה: "אי הכי כי משתבע מלווה נמי לטרח ליה וליתי!" = אם המלווה יישבע, הלווה יטרח וימצא את הגנב

ויוציא את המשכון ויסתור שבועת המלווה! אם כן מה העדיפות להעביר את השבועה למלווה?

תרוץ: בשלמא מלווה ידע מאן קא עייל ונפק בביתיה ואזיל וטרח ומייתי לה = המלווה ידע מי היה בביתו

אלא לווה מי ידע מאן עייל ונפק בביתיה דמלווה? = הלווה לא ידע מי הסתובב בבית המלווה!

תשובה ג': "אביי אומר: גזירה שמא יטעון ויאמר לו: אחר השבועה מצאתיה"

כלומר: אביי אומר שאע"פ שהמלווה נשבע שהפקדון אינה ברשותו כדברי ר' הונא, עדיין יש לו

אפשרות להוציא את המשכון ולפסול את הלווה שכן יכול לטעון שבאותה עת שנשבע- באמת לא ידע

היכן המשכון ורק לאחר מכן מצאו!

תשובה ד': רב אשי אמר: "זה נשבע שאינה ברשותו וזה נשבע כמה היה שווה"

כלומר: המלווה נשבע שהפקדון אינו ברשותו כדברי ר' הונא והלווה נשבע כמה היה שווה ומה שאמרה המשנה: "ומי נשבע? מי שהפקדון אצלו" פירושו: **מי נשבע שאינו ברשותו?** המלווה

גמרא 9

בס"ד

קושיא ב' על ר' הונא

רקע לקושיא:

מושג: "גלגול שבועה" - אדם שתבעו אותו ב-2 תביעות, אחת מהן מחייבת אותו שבועה והשנייה אינה מחייבת אותו שבועה, מגלגלים עליו שבועה גם על התביעה השנייה אף על פי שאין בה חיוב שבועה בפני עצמה.

הקושיה:

"ר' הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר: רישא דסיפא תיובתא לרב הונא!"

המקרה הוא החלק השלישי במשנה בשבועות בו הלווה טוען שהמלווה חייב לו סלע ואילו המלווה טוען שאינו חייב ללווה כלום!

לפי דברי ר' הונא: א) האם הפקדון (= המשכון) ברשותו- חייב המלווה להישבע.

ב) כמה הפקדון היה שווה- לא חייב המלווה להישבע כיוון שאינו מודה במקצת הטענה.

ואם איתא לדרב הונא, מגו דמשתבע המלווה שאינה ברשותו, לישתבע נמי אגילגול שבועה כמה היה שווה!"

לפי הכלל של גלגול שבועה- מתוך שנשבע שאינה ברשותו- יצטרך להשבע כמה היה שווה!

תשובה ה': התרוץ: (ר' אשי בשם ר' כהנא): "תהא במאמינו" - **הלווה מאמין למלווה**

שאינה ברשותו וממילא איננו מתחייב בשבועה א' = שבועת ר' הונא שאינה ברשותו.

כלומר: בד"כ חייב השומר להישבע שאינה ברשותו חוץ ממקרה של לווה ומלווה בגלל האמון שיש ללווה במלווה.

שאלה: "ונהמניה לווה למלווה נמי בהא כמה היה שווה?"

אם הלווה מאמין למלווה שאינה ברשותו, מדוע אינו מאמין לו בערך המשכון?

תשובה: "לא קים ליה בגויה" - המלווה אינו בעל המשכון והוא אינו בקי בערכו.

שאלה: "ונהמניה מלווה ללווה דקים ליה בגויה?"

כיוון שהמלווה אינו בקיא בערך המשכון מדוע במקרה 2 אינו מאמין ללווה שערך המשכון 3 דינרים?

תשובה: "לא מהימן ליה!" - **המלווה באופן טבעי לא מאמין ללווה!**

שאלה: ומאי שנא לווה דמהימן ליה למלווה ומאי שנא מלווה דלא מהימן ליה ללווה?"

מדוע המלווה לא מאמין ללווה ואילו הלווה מאמין למלווה?

תשובה: עשירותו של המלווה גורמת שיאמינו בו ומצוקתו של הלווה גורמת שלא יאמינו לו!

"סלף בוגדים - ישדם"

"תומת ישרים - תנחם"

+++++96

